

Memorandum LGBTI+ inclusie bij lokale besturen 2024

V20231116

Wat is dit document?

Dit memorandum is opgesteld naar aanleiding van de lokale verkiezingen in 2024. We gaan opnieuw stemmen en kiezen beleidsmakers voor het lokale niveau. In dit memorandum geven Casa Rosa, UniQue, Regenbooghuis Limburg en Het Roze Huis mee wat we verwachten van die beleidsmakers.

Voor een LGBTI+ inclusief lokaal bestuur is het belangrijk om in te zetten op:

- Verankering van LGBTI+ focus in het lokaal beleid
- Inclusieve communicatie en positieve beeldvorming
- Een inclusief verenigingsleven
- Informeren en sensibiliseren
- Integraal toegankelijke infrastructuur
- Veiligheid

Het memorandum van çavaria, dat focust op Vlaams, federaal en Europees niveau, werd als leidraad genomen voor het opstellen van dit memorandum. De bijlage op pagina 6 is gericht op LGBTI+ inclusie in centrumsteden.

Wat doen Casa Rosa, UniQue, Regenbooghuis Limburg en Het Roze Huis?

Deze organisaties zetten zich in voor het welzijn en de inclusie van LGBTI+ personen. LGBTI+ staat voor personen die zich identificeren als lesbisch, gay (homo), biseksueel, transgender en intersekse. De + staat voor alle andere genderidentiteiten, genderexpressies en seksuele en romantische oriëntaties.

We ondersteunen lokale actoren in Oost- en West-Vlaanderen (Casa Rosa), Vlaams-Brabant (UniQue), Limburg (Regenbooghuis Limburg) en Antwerpen (Het Roze Huis) bij het maken van LGBTI+ inclusief beleid. Daarnaast hebben we ook een individuele werking. Als huis en thuis voor LGBTI+ personen en hun omgeving, streven we ernaar om een laagdrempelig, veilig en fysiek aanspreekpunt en ontmoetingscentrum te zijn. We zijn een *huis en thuis* voor en door LGBTI+ personen.

Casa Rosa vzw
Kammerstraat 22
9000 Gent
Ond. nr. 0457.322.336
casarosa.be
hallo@casarosa.be

UniQue vzw
Leuvenestraat 5 bus 1
3010 Kessel-Lo - Leuven
Ond. nr. 0898.990.258
unique-rbh.be
hallo@unique-rbh.be

Regenbooghuis Limburg vzw
Meldertstraat 38
3500 Hasselt
Ond. nr. 0470.069.027
regenbooghuislimburg.be
info@regenbooghuislimburg.be

Het Roze Huis vzw
Draakplaats 1
2018 Antwerpen
Ond. nr. 0456.593.549
hetrozehuis.be
info@hetrozehuis.be

Principes

Onderstaande principes zijn belangrijk voor een goed beleid. Deze principes zijn gebaseerd op het memorandum van çavaria (gericht op Vlaams, federaal en Europees niveau).

1. Inclusief en doelgroepspecifiek beleid

Als LGBTI+ personen willen we overal terecht kunnen. Zorg daarom dat algemeen beleid inclusief is. Het moet rekening houden met diversiteit op vlak van gender en seksualiteit. Tegelijk hebben we als LGBTI+ personen specifieke noden. Om daaraan tegemoet te komen is doelgroepspecifiek beleid nodig dat focust op onze gemeenschap.

2. Structureel en samenhangend beleid

Overal in onze maatschappij bestaan er normen over seksuele oriëntatie, genderidentiteit en seksekenmerken. Wie er niet uitziet of zich niet gedraagt volgens die ideeën ervaart uitsluiting, discriminatie of geweld. Breng daarom overal een brede visie op seksuele en genderdiversiteit binnen. Dat kan enkel met een structurele aanpak. Dit betekent dat alle beleidsmakers zich continu op al hun thema's inzetten voor LGBTI+ personen. Dat moet 'verticaal' gebeuren: op lokaal, regionaal, federaal en internationaal niveau. En dat moet ook 'horizontaal' gebeuren: voor alle bevoegdheden op al die niveaus.

3. Onderzoek en evaluatie

LGBTI+ inclusie zal er enkel komen met de juiste acties. Voer daarom onderzoek. Enkel zo weet je als beleidsmakers wat de noden zijn van LGBTI+ personen, welke acties nodig zijn, en of die acties het gewenste resultaat bereiken. Zo zie je ook welke aanpassingen moeten gebeuren en of LGBTI+ inclusie doorheen de jaren verbetert. Doe dat door algemeen onderzoek LGBTI+ inclusief te maken, bijvoorbeeld onderzoek naar armoede. Doe dat ook door specifiek onderzoek te voeren rond seksuele en genderdiversiteit, bijvoorbeeld onderzoek naar de specifieke uitdagingen die LGBTI+ personen ervaren op de werkvloer.

4. Samen met het middenveld

Niets over ons zonder ons. Beleid over LGBTI+ personen mag er niet komen zonder inspraak van LGBTI+ personen. Want uiteindelijk ervaren wij de gevolgen. Betrek (lokale) Gelijke Kansenorganisaties wanneer je beleid opstelt, uitvoert, evalueert en bijstuurt.

5. Kruispuntdenken

Seksuele oriëntatie, genderidentiteit en seksekenmerken zijn maar een aantal kenmerken van een mens. Als LGBTI+ personen ervaren we ook voor- of nadelen door bijvoorbeeld onze leeftijd, huidskleur, beperking en economische situatie. Wees daar aandachtig voor wanneer je beleid maakt en uitvoert.

Eisen

Verankering van LGBTI+ focus in het lokaal beleid

Iedereen moet zich thuis voelen in hun gemeente of stad. Ook LGBTI+ inwoners. Doordat de maatschappelijke aanvaarding van LGBTI+ personen nog steeds achterblijft, zijn er drempels die het thuisgevoel belemmeren. Daarom is het essentieel om aandacht te geven aan deze doelgroep en een LGBTI+ focus stevig te verankeren in het beleid. Om dit waar te maken is het belangrijk dat het domein gelijke kansen een bevoegdheid is van het schepencollege én dat het LGBTI+ thema is opgenomen in het meerjarenplan van het lokaal bestuur. Zo erkent het bestuur de noden van LGBTI+ inwoners en is er de mogelijkheid voor een daadkrachtig beleid. Om het beleid ook effectief uit te voeren, is het belangrijk dat er hiervoor ambtenaren zijn aangesteld en dat er een beroep wordt gedaan op het middenveld en ervaringsdeskundigen.

Doelen

- Het domein gelijke kansen is een bevoegdheid van het schepencollege
- LGBTI+ inclusie is opgenomen in het meerjarenplan
- Er zijn één of meerdere ambtenaren aangesteld ter ondersteuning van het beleid
- Er wordt een beroep gedaan op het LGBTI+ middenveld en ervaringsdeskundigen

Inclusieve communicatie en positieve beeldvorming

Inclusieve en heldere communicatie is een belangrijke randvoorwaarde voor het goed functioneren van een diverse gemeente. Zo voelen alle inwoners zich gezien en erkend én voelen ze zich deel van de gemeente. Daarom is het noodzakelijk dat ambtenaren die in aanraking komen met de burger opgeleid zijn om inclusief te communiceren en dat ook alle gemeentelijke communicatie (zoals website, brieven, registratieformulieren, vacatures etc.) inclusief verloopt. Voor LGBTI+ inwoners betekent inclusieve communicatie ook dat er geen sprake is van zichtbare geslachts- of genderregistratie, tenzij dit wettelijk bepaald is. Daarnaast is ook positieve beeldvorming van essentieel belang. De beeldvorming hoort de diversiteit van de gemeente of stad te weerspiegelen op een niet-stereotyperende manier. Het is aan het lokaal bestuur om de diverse verhalen van de inwoners in beeld te brengen en daarmee inclusie te bevorderen. Het is belangrijk dat genderdiverse personen, LGBTI+ ouderen, niet-klassieke gezinsvormen etc. in beeld worden gebracht (ook wanneer de focus niet op het LGBTI+ thema ligt!)

Doelen

- Er zijn trainingen rond (gender)inclusief taalgebruik voor ambtenaren
- Alle gemeentelijke communicatie gebeurt op een inclusieve manier
- Er is geen zichtbare geslachts- of genderregistratie (tenzij dit wettelijk bepaald is)
- Er is diversiteit in beeldvorming en zichtbaarheid van de LGBTI+ gemeenschap

Een inclusief verenigingsleven

Het verenigingsleven binnen een gemeente of stad is van cruciaal belang. Verenigingen verbinden inwoners met elkaar en zorgen mee voor het aanbod aan vrijetijdsactiviteiten binnen een lokaal bestuur. Voor LGBTI+ personen is het verenigingsleven van cruciaal belang aangezien zij vaak geïsoleerd zijn en op zoek zijn naar gelijkgestemden. Een lokaal bestuur kan zorgen voor een LGBTI+ inclusief verenigingsleven door het subsidiebeleid toegankelijk te maken voor LGBTI+ verenigingen en verenigingen die een activiteit willen organiseren rond dit thema. Daarnaast kan het verenigingsleven zich expliciet uitspreken tegen discriminatie door een antidiscriminatieclausule op te nemen in het subsidiebeleid en erop toe te zien dat dit wordt nageleefd. Ook op logistiek vlak kan een lokaal bestuur een belangrijke rol spelen, bijvoorbeeld door het aanbieden van lokalen of vergaderzalen.

Doelen

- De subsidies zijn toegankelijk voor LGBTI+ verenigingen en initiatieven
- Er is een antidiscriminatieclausule geïntegreerd in het sociaal aanbestedings- en subsidiebeleid en op de naleving wordt strikt toegekeken
- Er is logistieke ondersteuning voor LGBTI+ verenigingen en initiatieven

Informeren en sensibiliseren

Er is nog veel onwetendheid over het LGBTI+ thema. Dit zorgt voor handelingsverlegenheid, misvattingen en soms vooroordelen. Het is daarom essentieel om in te zetten op het informeren en sensibiliseren van zowel gemeentelijke ambtenaren als de inwoners van de gemeente. Het sensibiliseren van ambtenaren kan gebeuren aan de hand van vormingen. Vormingen die ingaan op inclusief communiceren, noden van LGBTI+ ouderen, een inclusieve schoolcultuur etc. Daarnaast is het ook belangrijk om scholen te stimuleren om rond LGBTI+ aan de slag te gaan en om ook in de openbare bibliotheek aandacht te besteden aan dit thema. Het lokaal bestuur kan ook acties uitwerken of acties van LGBTI+ organisaties onder de aandacht brengen.

Doelen

- Er zijn regelmatig vormingen voor stadspersoneel, zorgpersoneel, politiediensten, jeugdwerking en onderwijspersoneel
- Scholen worden gestimuleerd om met het LGBTI+ thema aan de slag te gaan via vormingen en gratis educatieve pakketten
- Het aanbod van de plaatselijke openbare bibliotheek is divers en bevat voldoende fictie en non-fictie materiaal over het LGBTI+ thema
- Er worden concrete acties georganiseerd voor het informeren en sensibiliseren van de burgers. Bijvoorbeeld op belangrijke dagen zoals IDAHOT (17 mei), Transgender Visibility Day (31 maart), Wereldaidsdag (1 december)
- Activiteiten en campagnes van LGBTI+ organisaties worden door het lokale bestuur onder de aandacht gebracht

Integraal toegankelijke infrastructuur

Ontoegankelijke infrastructuur zorgt ervoor dat een inwoner zich niet gezien en niet welkom voelt binnen een gemeente of stad. De publieke ruimte en openbare gebouwen zouden toegankelijk moeten zijn voor iedereen. Om dit te verwezenlijken kan het lokaal bestuur bij het ontwerpen van nieuwe, of bij het aanpassen van de bestaande gemeentelijke infrastructuur inzetten op integraal toegankelijke ruimtes (bijvoorbeeld, toiletten en kleedkamers). Deze ruimtes houden rekening met de noden van LGBTI+ personen. Voor een toegankelijke infrastructuur voor LGBTI+ personen is ook niet-genderstereotyperende signalisatie van belang. Daarnaast kan de gemeente of stad nog toegankelijker gemaakt worden door lokale actoren over dit thema te informeren en door een toegankelijkheidsclausule op te nemen in financieringsvoorwaarden.

Doelen

- Voorzie bij het ontwerpen van nieuwe, of bij het aanpassen van de bestaande, gemeentelijke infrastructuur integraal toegankelijke ruimtes
- Maak gebruik van niet-genderstereotyperend signalisatie
- Moedig lokale actoren aan om hun infrastructuur toegankelijk te maken

Veiligheid

Iedereen moet zich veilig voelen binnen hun stad of gemeente. Helaas is agressie tegenover LGBTI+ personen nog steeds een probleem in onze samenleving. Daarom is het belangrijk dat LGBTI+ inwoners weten waar ze terecht kunnen met vragen of in geval van discriminatie of geweld. Het lokaal bestuur kan ervoor zorgen dat deze onthaal- en meldpunten bekend zijn bij de inwoners. Daarnaast is het ook belangrijk dat het politiepersoneel wordt opgeleid rond het LGBTI+ thema, want het politiepersoneel heeft vaak te weinig affiniteit met de doelgroep en aangiftes worden niet altijd correct neergeschreven. Sinds 2018 is het ook verplicht dat er binnen het politiekorps een referentieambtenaar is aangesteld (Interfederaal Actieplan tegen discriminatie en geweld ten aanzien van LGBTI+ personen).

Doelen

- Op de website en in het gemeentehuis zijn de contactgegevens ter beschikking van lokale LGBTI+ organisaties, het provinciale regenbooghuis en andere info- en hulplijnen zoals Lumi en Transgender Infopunt
- De gemeentelijke website bevat duidelijke informatie over waar en hoe discriminatie gemeld kan worden
- Er is een referentieambtenaar binnen het politiekorps met kennis van het LGBTI+ thema (deze is ook gekend bij het gemeentepersoneel)
- Er zijn trainingen voor het volledige politiepersoneel

LGBTI+ inclusie bij centrumsteden

Bijlage memorandum 2024

Wat is dit document?

Deze memorandumbijlage is gericht op centrumsteden. Centrumsteden hebben een specifieke context. Zij hebben een hoog inwonersaantal en ze staan bovendien bekend om hun diversiteit. Daarnaast hebben centrumsteden een voorbeeldrol voor heel Vlaanderen. Daarom is het cruciaal om een vooruitstrevend LGBTI+ beleid te voeren. Gelet op de prominente positie van centrumsteden geven wij graag enkele aandachtspunten mee voor dat vooruitstrevende LGBTI+ beleid.

Aandachtspunten voor LGBTI+ inclusie in een centrumstad

Iedereen moet zich thuis voelen in hun eigen stad. Ook LGBTI+ personen. Doordat de sociale acceptatie van LGBTI+ personen nog steeds achterblijft, zijn er drempels die dit thuisgevoel belemmeren. Daarom is het als centrumstad essentieel om aandacht te geven aan deze doelgroep en met een diepgaand beleid die drempels weg te werken.

Het is als centrumstad belangrijk om (verder) in te zetten op:

- Een eigen plek voor LGBTI+ personen
- Inclusieve lokale dienstverlening
- Inclusieve hulpverlening
- Een inclusieve arbeidsmarkt en veilige werkvloer (ook voor sekswerk)
- Een inclusief huisvestingsbeleid
- Preventie van discriminatie en geweld
- Slachtofferhulp
- Integraal toegankelijke infrastructuur
- Inclusief stedelijk onderwijs
- Een inclusief cultuur- en vrijetijdsaanbod
- Zichtbare en sensibiliserende acties

Een goed onderbouwd LGBTI+ beleid doet een beroep op ervaringsdeskundigheid. Betrek daarom (lokale) Gelijke Kansenorganisaties wanneer je beleid opstelt, uitvoert, evalueert en bijstuurt.